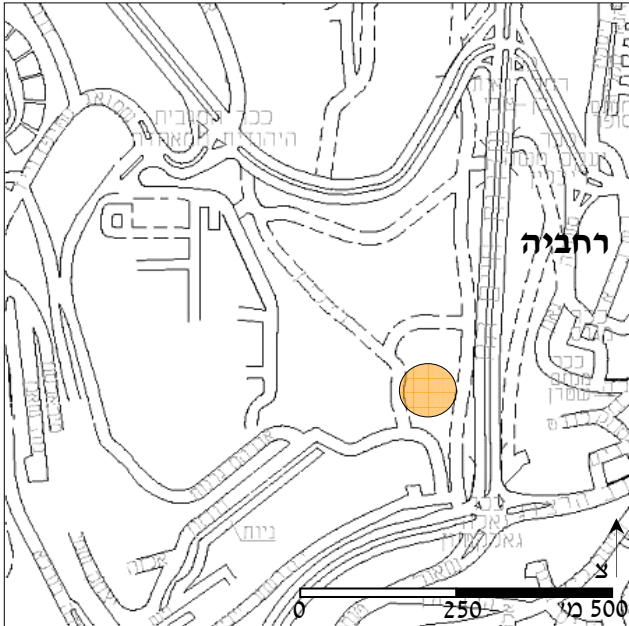

מנזר המצלבה

Monastery of the Cross

נ.צ: 16980.13105 גוש: 30006,07,24,30121,35,81,85 ועוד
 הכרזת האתר: י-1091 עמ' 1461 18.5.64 IAA: 2788/0
 רחוב: חיים הזז
 תאור כללי: כנסייה ומנזר, מתקנים חקלאיים.
 הקשר סביבתי: אתר במבנה

שמות אחרים: דיר אל צליב, נחל רחביה

יעוד המקום: כנסייה, אתר צליינות
 בעלות: הפטריארכיה היוונית אורתודוקסית
 מפעיל המקום: הפטריארכיה היוונית אורתודוקסית
 שימוש כיום: כנסייה, אתר צליינות

גודל: קטן. כ-2.5 דונם
 חפירות: ל' י' רחמני, ש' בן אריה
 ניצפות: בינונית/גבוהה
 תיצפות: נמוכה

תאור הממצאים:

כנסייה ומנזר מהתקופה הביזאנטית.

קיימות מסורות שונות אודות מייסד המנזר, מהקיסר קונסטנטינוס, המלך טיציאן, יוסטיניאנוס ועד הרקליוס. ע"פ המסורת הנוצרית, הוקם המנזר במקום בו גדל העץ ממנו הוכן הצלב. בחפירות שנערכו במנזר נחשפו רצפות פסיפס מהתקופה הביזנטית. לאחר הכיבוש הערבי ניזוקה הכנסייה ושוקמה שוב ב 1017 ע"י הנזיר פרוכוס. לאחר מפלת ממלכת הצלבנים שוקם המנזר שוב ע"י נזירים גיאורגים. במאה ה 13 שימש המבנה כמסגד, אולם ב 1305 הושב המנזר לבעליו. המבנה הועבר לידי הכנסייה היוונית אורתודוקסית.

הכנסייה בנויה מאולם תווך ושתי סטראות, המחולקות באמצעות אומנות רבועות הנושאות קמרונות. בכנסייה שרידי פסיפסים מהמאה ה 6 ומהמאה ה 11 שנשתמרו בשלמותם עד ימינו. בכנסייה תמשיחי קיר רבים, על חלקם כתובות בשפה הגיאורגית (גרוזינית). תיארוכם שנוי במחלוקת, אך ככל הנראה צוירו סביב שנת 1644.

מערבית למנזר: שרידי גת חצובה בסלע

מנזר המצלבה

תקופות: ביזאנטית, ערבית קדומה, צלבנית והלאה

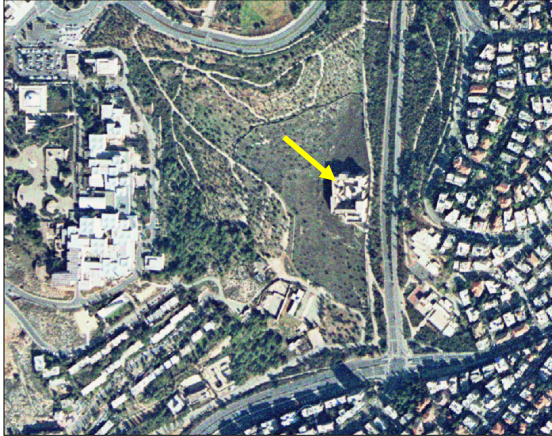
רמת השתמרות: גבוהה מאוד

ממצא מיוחד: פרסקאות

פוטנציאל לחפירה עתידית: 1, 2, 3, 4, 5

מידע נוסף:

ע"פ מסורת נוספת, במקום זה הוסתרו כלי המקדש לאחר שהוצבו בכנסיית הניאה.

יחס אתר-סביבה:

ממזרח למנזר עובר רח' רופין ואילו בצידו האחר, המערבי, משתרע שטח פתוח השייך בחלקו למנזר. המנזר נצפה היטב מרח' רופין, הרצוג ושאר הרחובות הסמוכים ומהווה 'נקודת ציון' חשובה ובלטת בנוף.

נגישות: גבוהה מאוד. ניתן להגיע ברכב וברגל עד למנזר. הדרך נמשכת מרח' יהושע ייבין צפונה.

שימור:

מצב השתמרות: בשנים 1969-1973, בוצעו עבודות שימור ושחזור בכנסייה. הכנסייה פעילה ומתחזקת את העתיקות שבשטחה.

טכנולוגיות: כנסייה במתכונת בסיליקה, בנויה מאבני גזית ומעוטרת בפרסקאות ובפיספס.

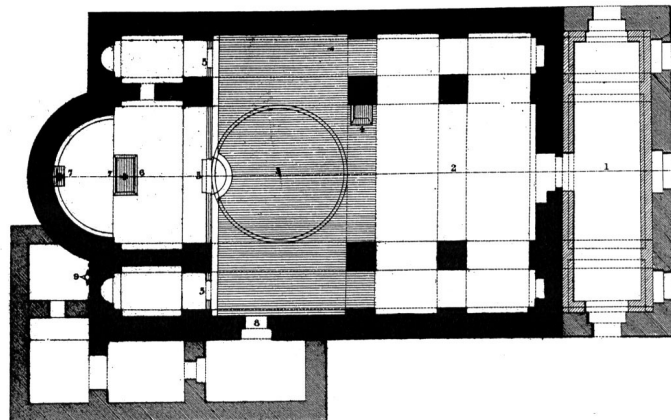
מסקנות:

לאתר חשיבות רבה מאוד, מהיחידים ששרדו בשלמותם מהתקופה הביזאנטית. המבנה משומר ומתחזק ע"י אנשי המנזר. יש לוודא כי לא יעשו שינויים העלולים לפגוע בשרידים.

היחס לאתרים נוספים בסביבה הקרובה: המצד הממלוכי שברח' רופין (47) ממוקם בהמשך הרחוב, לא הרחק מהמנזר.

ייתכנות תיירותית: גבוהה, ברמה ארצית.

☐	ערך ארכיאולוגי מיוחד
☐	ערך היסטורי
☐	ערך דתי-תרבותי
☐	ערך אדריכלי/טכנו
☐	מייצג תקופה
☐	ערך נופי
☐	נדירות
☐	רמת השתמרות
☐	מקבץ
☐	פגיעות

תכנית, מתוך: Tzaferis 1987

ביבליוגרפיה:

סקר ירושלים [101] אתר 141
Warren and Conder 1884: 379
Tzaferis 1987

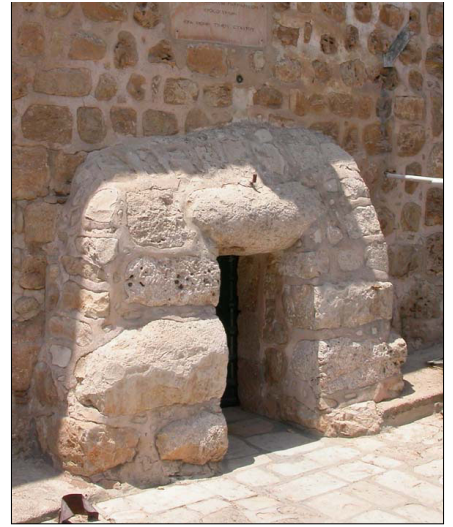
ממלא הנתונים:
שחר פוני - אדריכל
יוחנן (גיון) זליגמן - ארכיאולוג
תאריך עדכון: קיץ 2003

מנזר המצלבה Monastery of the Cross

מראה משביל הגישה למנזר

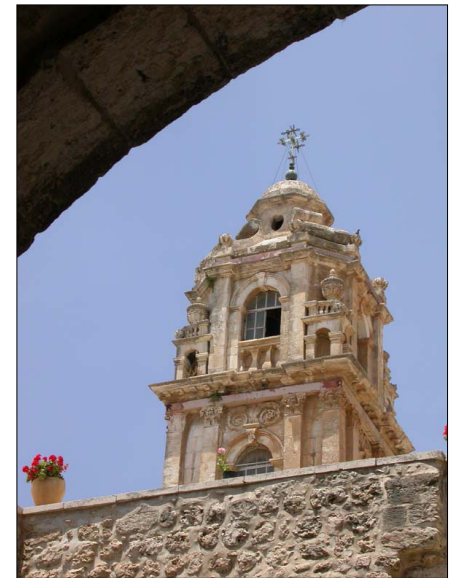
שער הכניסה

חצר פנימית

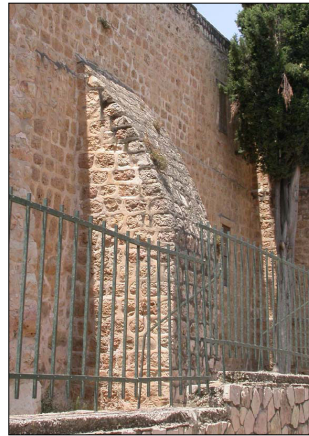
חלון

מגדל פעמונים

שרידי פרסקאות

אומנת - תמיכה

אומנה, פרסקאות

שרידי גת

